

Yuriy Hrytsevych

PLURALITY PARADIGM OF NOUNS IN THE FOLKLORE TEXTS FROM WESTERN POLISSYA

Lesya Ukrainka Eastern European National University, Ukraine

Юрій Грицевич

МНОЖИННА ПАРАДИГМА ІМЕННИКІВ У ФОЛЬКЛОРНИХ ТЕКСТАХ ІЗ ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ

Abstract: In the article there are analyzed issues of forming plural form of nouns based on materials of folklore texts based on modeled in the dialectographical works structure of Western Polissya dialects of Ukrainian language. It has been revealed that ramification of the nouns flexion system in researched folklore texts is caused by phonetic phenomena that is typical for Western Polissian dialects: specific of usage of the old vowels, positional variations of modern vowels, depalatalization of consonants. There is traced active influence of inductive processes during the formation of the plural paradigm of nouns. There are revealed parallels between the word forms withdrawn from folklore texts and the empirical basis of modern dialectology confirm the thesis of folklore as a separate stylistic variety of oral folk speech.

Keywords: inflection, noun, plural, flexion, case, grammatical analogy, folklore texts, Western Polissya

Закоріненість фольклору в діалектне середовище детермінує високий ступінь територіяльного варіювання народнопоетичної мови. З огляду на це вважаємо доцільним проаналізувати з опорою на діалектні свідчення текстів та лінгвогеографічних праць особливості флексійної системи вичленованих із текстів західнополіського фольклору іменників у формах множини.

Окремі іменники називного-знахідного множини оформлені за допомогою флексії *-e*: *бояре* [16, 17],

передзвіне [16, 40]. За аналогією до колишніх основ на приголосний закінчення *-e* перенесено на форми *паніне* [16, 40], *люде* [13, 23], *сусіде* [20, 5], *гусе* [14, 14], *куре* [21, 27], *людэ* [23], *lude* [37, с. 112], *суhane* [38, 140], *яйцэ* [30, 516], *крылцэ* [29, 248], пор.: *“Ой там сусіде незнайоміі, тебе будуть судити”* [16, 43]. Лінгвістична інформація *Атлясу української мови* підтверджує подані фольклорні свідчення: *л'уд[е]*, *су'сід[е]*, *м'іш'чан[е]* [6, к. № 190]. Юрій Шевельов закінчення *-e* у формі *люде* пояснював

«морфологічним уодностайненням» до типу *селяне*: “Фонетично рефлекс форми *людие* мав би виглядати **ljud-dja*, на зразок того, як із форми *зелие* вийшло *зілля*” [35, 156].

Флексію *-ове*, що постала в іменниках чоловічого роду внаслідок індуктивного впливу відповідної відмінкової позиції колишніх **-й-основ*, простежено в структурах *боярове* [16, 3], [31, 164], *сваткове* [16, 18], *сватове* [16, 64], [8, 29], *панове* [8, 16], *сваткове-голубкове* [31, 196], *сусідовэ*, *прыязэлэвэ*, *сватовэ* [23], *братове* [32, 151], *swatowe* [40, 65], пор.: “*Сватове, живітеся, на нас ни дивітеся, бо ме в свуй хаті мусим вас пупрохати*” [8, 29], пор. фіксації професора Григорія Аркушина: *л’удк’ове*, *л’удк’овійки* [1, 91].

У зв’язку із характерними наслідками ствердіння історично м’яких шиплячих, вібранта та африкати [ц’] в іменниках із основами на відповідні консонанти спостережено вирівнювання за моделлю твердої групи: *ключи* [14, 5], *хлопци* [13, 21], *за плечи* [14, 42], *гочи* [13, 37], *гроши* [14, 47], *на вечорници* [12, 46], *молодици* [11, 18], *купци* [20, 48], *ключы* [28, 29], *в плечи* [24, 41], *ратици* [5, 52], *зайци* [5, 57], *штаныци* [5, 140], *зорници*, *систрици* [33, 66], *коровайници* [33, 122], *двэры* [23], *двери* [24, 98], *калаци* [33, 167], *karbowanacy* [36, 89], *orlicy* [36, 95], *za hroszy* [37, 203], *миши* [25, 25], *калюжи* [8, 27], пор.: “*Ой бо тиі вечорници до добра не доводять: вони тебе молодого з ума, з розума зводять*” [12, 46]. Історично виправдане закінчення *-и* виявлено в іменниках колишніх **-jǫ-* та **ї-*основ: *кони* [13, 2], [7, 119], *півни* [12, 15], *сіти* [13, 48], *копу* [37, 206]. Закінчення *-и* в субстантивах *гости* [7, 116], *hosty* [37, 8] можемо

пов’язувати з індуктивним впливом давніх форм знахідного відмінка цих іменників. Флексію *-и*, що з’явилася, ймовірно, за аналогією до твердої групи, виявлено в лексемах *бараболи* [21, 25], *свупу* [38, 90], *свини* [20, 10], пор.: “*Ячмінь не вродився, свини його з’їли, ой чого ж ти лисий і ще ти не смілий*” [20, 10]. У працях Г. Аркушина, основою яких стали аудіозаписи мовлення представників різних говіркових зон Західного Полісся, простежено структури: *кони* [3, 14], *х’лопци* [3, 100], *бури* [4, 418], *немци* [4, 288], *гости* [4, 252], *українци* [2, 98], *кони*, *свини* [2, 106], *хлопци*, *дошчи* [2, 26].

Відповідно до загальної тенденції переходу давніх звукосполук **гы, кы, хы* в *г’і, к’і, х’і* іменники з основами на задньоязиковий та фарингальний в аналізованій відмінковій позиції отримали закінчення *-і* в більшості говірок аналізованого континууму: *за рикі* [32, 37], *грушкі-яблушка* [32, 41], *в пуп’яночкі* [31, 123], *заженкі* [31, 139], *лекі-перевлекі* [26, 140], *уроки-подуми* [26, 145], *загадочки* [24, 24], *кнігі* [24, 45], *веснянкі* [24, 58], *женіхі* [27, 18], *пірогі* [27, 20], *грабелькі* [27, 299], *рогі* [5, 60], *ни санкі* [5, 159], *soki* [36, 88], *tuchi* [36, 116], *snyhi* [37, 35], *warenyki* [37, 98], *hrybczyki* [37, 179], *sołow’iejczyki* [38, 18], *marszałczki* [41, 139], *свистьоликі* [14, 48], *лісочки* [14, 51], *ракі* [14, 53], *служі* [11, 18], *ляхі* [11, 28], *буракі* [20, 8], *шущекі, пташечкі* [20, 17], *лікі* [20, 29], *рибачейкі, музичейкі* [8, 27], *леки* [28, 111], *по опіешкі* [25, 16], *діевкі* [25, 25], *мишкі* [25, 52], пор.: “*Осталіса свинопаси – то ж то будуть женіхі наші*” [27, 18]. З огляду на обниження арикуляції наголошеного [и] після [г], [к], [х] спостережено фонетичну

видозміну давніх звукосполук у *з'є*, *к'є*, *х'є*: *дивке* [8, 47], *пирогє* [31, 142], *свахє* [31, 188]. Зауважене корелює з даними *Атлясу української мови*: воў'[кi], пасту'[х'и], сп'іва'[к'и], паруб'[к'є], пасту'[х'є] [6, к. № 193] та живомовними свідченнями: *бура'к'і*, *рук'і*, *ноз'і* [2, 70], *тор'ф'ан'ік'і* [2, 50], *бич'к'і*, *увечк'і* [3, 404], *за гр'іх'і* [4, 276], *бат'к'є* [3, 206], *на подуш'к'є* [3, 100].

Спостережені на Підляшші та Рівненщині субстантиви *гусі* [13, 33], [24, 99], *люді* [13, 19], *діеті* [32, 264], *husi* [40, 56] ілюструють збереження давнього *i, пор.: “*Ой гиля, гиля, сівіє гусі, ой гиля, гусі, до води*” [13, 33], пор. фіксацію Григорія Аркушина: *д'ет'і* [4, 318].

Говіркові вияви називного-знахідного відмінків множини з флексією *-je* засвідчують властивий говіркам підляського ареалу дифтонгічний рефлекс наголошеного *ě: *вішні-черешніє* [32, 37], *рапучз'іє* [37, 17], *czereszn'іє* [37, 24], *кошуліє* [42, 19], *try dn'іє* [38, 46], *котар'іє* [38, 130], *в корчіє* [25, 116], *приїхали пудляшіє* [25, 32], *вороб'іє* [25, 49], *кон'іє* [42, 23], *в рукавиціє, в ногавиціє* [16, 66], пор.: “*Там на выгоны ходылі кон'іє, а всє ѥ жєлезны ключы*” [42, 23], пор. кореневий вокалізм уживаних у підляських говірках лексемах: *лі'єс* [4, 294], *д'і'єда* [4, 66], *хл'єп* [4, 116].

Поширення форм на *-і* серед субстантивів називного-знахідного відмінків множини, які в літературній мові мають флексію *-и*, можна пояснити наслідками аналогічних трансформацій із боку іменників м'якого типу відмінювання або ж впливом дуальних форм на зразок *дв'іє* *б'аб'і* [4, 318], *дв'іє* *ко'ров'і* [4, 422]. Таке явище спостережено піс-

ля кінцевого губного приголосного основи: *б'аб'і* [27, 11], *в'ерб'і* [33, 180], *лав'і* [33, 183], пор.: “*А вже весна красна, да тчуть б'аб'і кросна*” [27, 11]; в субстантивах твердої групи з основою на кінцевий сонорний вібрант [р'] у позиції під наголосом: *ков'рі*, *явор'і* [23], *вечор'і* [21, 30], пор.: “*Оно батынько на двы'р – ков'рі вгору знялыся, явор'і зашумілы, сокол'і полытілы*” [23]; після кінцевого передньоязикового основи: *вол'і* [27, 205], [7, 105], *сокол'і* [23], пор.: “*Да дубровою вол'і гнала, да з дубровою розмовляла*” [27, 205], пор. дані сучасних говіркових записів Г. Аркушина: *знахо'р'і* [2, 458], свідчення *Атлясу української мови*: *вє'ч'о'р'и*, *вє'ч'є'п'і* [6, к. № 192].

Утворення на зразок *чотири оку* [5, 153], *копыты* [30, 423], *вороты* [29, 136], *словаы* [30, 156], *літы* [29, 195] ілюструють наслідки аналогії до відповідних форм чоловічого роду.

Закінчення *-а* в називному-знахідному відмінках множини окремих іменників виявляє результати аналогічного вирівнювання за зразком відповідних форм середнього роду або архаїчних двоїнних сполук чоловічого роду: *двєра* [30, 27], *liesa* [39, 25], *topola* [39, 74], пор. дані сучасних говіркових записів Григорія Аркушина: *вчите'л'а* [3, 190], *мороз'а* [4, 242]. Натомість збережено закономірні форми *-jō-основ: *пліча* [30, 30], *яйца* [7, 113].

У родовому відмінку множини субстантиви чоловічого роду в текстах із Берестейсько-Пінського Полісся спорадично оформлені за допомогою нульової флексії: *сэм вєз* [30, 304], *сэм дєн* [29, 214], *сэм год* [30, 197], *утыкає од маршалок* [30, 33], пор. відповідники в підляських

говірках: *s'ím¹nanцит' руок* [4, 348], *пару кон'* [4, 424].

Диференційною ознакою іменникової словозміни підляських говірок стало активне функціонування у родовому відмінку множини форм, які відповідають називному-знахідному відмінкам множини: *paru koni* [36, 59], *do koni* [40, 62], *do s'ieny* [37, 19], [38, 140], *do ludy* [38, 52], *нема гроши* [25, 88], *повно люди* [25, 107], *od ludi* [39, 23], *bez dwery* [39, 34], *без двери, люди* [25, 33], *до сієни* [25, 62], *бэз двэры* [42, 74], *куолько грошы* [42, 101], *без окон, без двери, люди* [18, 13], *шість гочи* [18, 14], пор.: “*Ой, бэз двери, без жадного окієнця, ой нэ промовлю, моіє діятко, ні словця*” [42, 74]. Із цього приводу Іван Ігнатюк зауважував: “У підляських говірках у словах типу *коні, двери, люди, кури, гуси* у відмінюванні другого відмінка не виступає флексія *-ей*, а наступає тільки зміна наголосу, наприклад: *двэри – двері, люде – люди, кўри – курі, гўси – гусі*, натомість у слові *кóни* наголос не змінюється” [19, 236-237].

Специфіка флексійних репрезентантів родового відмінка множини тісно пов'язана з еволюцією етимологічних **o*, **e* в давніх закінченнях **-овъ*, **-евъ*, представлених у фонетичних виявах *-ов*, *-ув*, *-ив*, а на території Підляшшя ще *-уов*: *не уроков* [26, 144], *анголов* [26, 133], *хлопцов* [26, 138], *косариков* [27, 40], *волов* [27, 201], *рушничков* [27, 280], *mostow* [36, 48], *hołubow* [36, 68], *razow* [36, 97], *копуков* [40, 60], *косаров* [10, 204], *рушничков* [10, 299], *дожжов* [29, 346], *з полёв* [30, 369], *karbowanciów* [37, 180], *жартонькуов* [14, 40], *рекрутуов* [12, 8], *сиңуов* [11, 2], *друзьуов* [11, 26], *коштуов* [13, 5], *ка-*

валіруов [13, 7], *до ровуов* [16, 3], *виночкуов* [16, 4], *малярщикоув* [16, 8], *сусідуов* [32, 159], *listońkiuow* [37, 32], *wołuow* [37, 89], *do chłopcíuow* [37, 95], *powobranczykuow* [37, 191], *burakuow*, *rubluow* [38, 46], *рукавуов* [42, 61], *пірогуов* [42, 143], [25, 81], *chłopczykuow* [41, 112], *па раниов* [41, 118], *до розбойнічкуов* [42, 28], *до столуов* [25, 70], *мініструв* [12, 18], *деньочкув* [12, 30], *вянечкув* [21, 5], *панув* [11, 25], *друзьов* [11, 26], *коштув* [16, 7], *паляхув, на хлопцов* [16, 108], *буярув* [8, 33], *зайцюв* [18, 7], *подаркув, хлібув, кубочкув, талярув, столькув* [23], *пару волув* [32, 94], *девоснубув* [32, 36], *вітрув* [26, 137], *пальцюв* [22, 160], *до танцюв* [22, 168], *дарув* [31, 129], *до сусідув* [31, 196], *конікув* [5, 159], *слідув* [5, 161], *сусідойкув* [33, 175], *даройкув* [33, 188], *голосочкув* [33, 126], *chłorcíów* [38, 108], *сватікув* [34, 14], *synoczkiw*, *hołuboczkiw* [41, 84], *лістонькув* [42, 32], *volikiw*, *konikiw* [41, 127], *спориw* [41, 160], *сватув* [25, 63], *короваюв* [30, 32], *пынькыв, сватыв, братыв, сыныв, дубыв, быз зубыв, пырожкыв* [23], *углыв* [22, 160], *зубыв* [22, 166], *грибив* [5, 12], *синив* [5, 164], *волив* [33, 173], *ковалыв* [30, 119], пор.: “*Рыгор прыбірае, замітае, пірогуов напэчэ, а сам з хаты утэчэ*” [42, 143], “*Ны вырваты, (та)бы з вовчых зубыв*” [22, 166], “*W wtórok спорiw sorok pszenici pażata*” [41, 160]. Унаслідок редукації кінцевого приголосного фіналі поставили структури *s'iet horody* [38, 139], *сім хлопцу* [5, 31], пор.: “*S'iet horody założyta – jedna dypia urodyta*” [38, 139]. Поширення зауважених словоформ охоплює весь аналізований ареал, що підтверджують фіксації з розповідей поліщуків: *уєрив* [3, 72], *сиңнув* [4, 386], *австрейцув* [4, 116], *пару мис-*

'ацу [4, 74], 'кумув [4, 134], *от ду'боу* [4, 276], *сухос'тойув* [4, 230], *зна'ку'в* [4, 214], *з друч'ку'в* [4, 242], *бат'ку'в* [4, 266], *в 'н'імцив* [2, 454], *каба'нив* [2, 422], *'н'іму'ув*, *з 'беженц'ув* [2, 464], *'доларов* [2, 88].

При формотворенні аналізованої відмінкової позиції з огляду на високий ступінь уніфікації за допомогою закінчень *-овъ, *-евъ колишніх *-й-основ оформлено субстантиви історично інших різновидів, зокрема чоловічого роду: *з слухів* [26, 147], *на розбишакув* [9, 137]; жіночого роду: *зорув* [42, 42], [34, 13], *сеструов* [12, 4], *ножкуов* [16, 90], *копонецуов* [16, 101], *kurów, zorów* [37, 37], *голякув* [9, 137], *bez kartów* [38, 135], *з хустон'кув* [34, 18], *рибув* [25, 83], *до петув* [25, 91]; середнього роду: *чудов* [16, 86], *з дім'аткув* [34, 18], *з вухів* [26, 147]; множинні іменники: *з вечорниців* [11, 28], пор. у фольклорному контексті: “*A ja j bez kartów dobre znaju, szto miły rozkochaw mene*” [38, 135], пор. аналогічну реалізацію флексійного -ів у говірках Західного Полісся: *'сорок 'зривн'ів* [3, 70], *не'ма кол'рости'у* [3, 204], *ха'тмив* [4, 76], *ха'тов* [4, 442], *ба'бу'у* [4, 168], *ба'бу'в* [4, 296], *кол'о'сив* [2, 151], *бат'уш'к'ів* [2, 91], *до 'с'ін'ув* [4, 334].

Формотворення родового відмінка множини іменників із закінченням -ей, яким охоплені центральні й північні райони Рівненщини та берестейсько-пінські говірки, ілюструє наслідки індуктивного впливу відповідних виявів давніх *-й-основ: *з рукэй, з ногэй, з мозгэй, з нэрвэй* [28, 110], *сэстрыцэй* [29, 216], *зорэй* [30, 366], *сусідэй* [30, 516], *квітэй* [30, 23], *пчолэй* [30, 41], *копэй* [29, 322], *мухэй* [30, 238], *козей* [27, 140], *бабэй* [22, 157], *шубей* [5, 154], пор.: “*Бабэй оно*

два разы на рик людьмы зовуть: як жяты йдуть і як топлеть” [22, 157], пор. дані текстографічних праць Г. Аркушина: *ду ха'теї* [3, 404], *з чу'жих 'селеї* [4, 86], *биз но'зеї* [2, 188], *до ба'беї* [2, 170], *чигу'неї* [2, 228], *п'ій'і'с'ам 'сотуї* [2, 436]. Зафіксовано структури з архаїчним закінченням *-й-основ -ий: *луды* [40, 77], *зроши* [9, 222], *гостий* [9, 248], пор. живомовні свідчення: *в л'у'ди* [4, 44], *з'роши* [4, 406]. Спостережена у фольклорних текстах розмаїтість набору флексій родового відмінка множини корелює з даними карт II тому *Атласу української мови*: *хлопц'[у]й, хлопц[и]й* [6, к. № 194], *ба'б'[і]й, ба'б[и]й* [6, к. № 195], *'коз[и]й, х(в)о'роб'[і]й, со'й, 'сов'[і]й, 'со'в[е]й* [6, к. № 196], *д'і'т[е]й, л'у'д[и]й, сви'н[и]й*, у підляському ареалі з відсутнім [і]: *[д'і'ти], [л'уди]* [6, к. № 197], *гос'т[е]й, гос'т[и]й, 'гост[и]й, [гос'ти]* [6, к. № 198], *'кон[и]й, ['кони]* [6, к. № 199], *г'рош[и]й, г'рош'[і]й, [г'роши]* [6, к. № 200].

Словозмінна парадигма давального відмінка множини на всій території західнополіського говору пов'язана зі збереженням та поширенням на іменники історичних різних типів відмінювання флексій *-омъ, *-емъ, *-ьмъ, *-ьмъ відповідно давніх *-ъ-, *-й-, *-й-основ із можливими фонетичними модифікаціями: *свинюм* [14, 1], *хлопцьом* [14, 47], *людюм* [12, 42], [11, 1], [22, 165], *людьом, дітюм* [17, 22], *дівчитюм* [17, 24], [21, 15], *дивчитюм* [21, 2], [16, 52], *конюм* [18, 3], [5, 42], *свинюм, пырызвянюм* [23], *дітюм* [22, 161], [5, 28], *пырызвянюм* [30, 497], *хлопцем* [29, 23], *гусьом* [31, 152], *ludziom* [36, 67], *detkom* [36, 89], *kolednyczkom* [37, 27], *hościom* [37, 78], *chłopcjom* [37, 154], *konjom, koniom* [37, 176], *d'ietiom* [38, 64], *kurom*

[38, 65], *суханот* [38, 117], *пырызвяном* [30, 497], пор.: “Скыдай, сванычко, шаты, да йды свынюм мышяты” [23]. Подібні репрезентанти зафіксовано у зв'язних розповідях діалектоносців: *л'уд'ом* [3, 286], *д'ім'ом* [3, 62] *л'уд'ум* [4, 270], *д'ет'ом*, *л'уд'ом* [4, 116]. Перевагу форм на *-ом*, *-ум* в ареалі Західного Полісся підтверджують скартографовані у загальнонаціональному лінгвістичному атласі матеріяли: *вол[ам]*, *си'н[ам]*, *бра'т[ам]* [6, к. № 201-202], *кон'[ум]*, *кон'[ом]*, *л'уд'[ом]* [6, к. № 203].

Із-поміж діалектних форм орудного відмінка множини відзначено збереження давнього *і після губних у текстах, співвідносних насамперед із Підляшшям та східною частиною західнополіських говірок: *slozońkami* [37, 164], *za grupiewkami* [37, 200], *z susedkami* [34, 18], *za dwereńkami*, *z poduszeczkami* [41, 159], *рожками* [42, 16], *дулярами*, *за горами* [42, 62], *з свічками* [16, 73], *з морозами* [32, 71], *волами*, *коровами*, *талярами* [32, 135], *замками* [26, 149], *кілімами*, *пірогами* [27, 76], *із дітойками* [31, 157], *dorożkami* [36, 50], *kociubiskami* [40, 60], *chwoſtami* [40, 89], пор.: “*Іде приймак, іде приймак, подковками креше*” [14, 3]. Зважаючи на підвищення та звуження артикуляції наголошеного [а] після м'яких і шиплячих приголосних, в орудному відмінку множини виступають флексії *-еми*: *з калачеми*, *з паничеми* [9, 141] та *-іми*: *ключіми*, *чепціми* [17, 26], *пуод вишніми*, *пуод черешніми* [20, 46], пор.: “*Наїхала сваха з Ратня хорошая, вдатна. Із білейким сиром, із хорошейким сином, з білими калачеми, з хорошими паничеми*” [9, 141]. У діалектографічних описах із Західного Полісся зафіксовано такі вияви флексій аналізованої

грамеми: *волам'і* [4, 100], *ц'іпам'і* [4, 314], *в'інкам'і* [4, 388], *бродам'і* [2, 479], *словам'і* [2, 153]; *г'іст'[ми]*, *г'ост'[ами]*, *г'ост'[е]ми*, *г'ост'[і]ми* [6, к. № 204].

Засвідчена у місцевому відмінку множини флексія *-ох* чи її фонетичні модифікати поширилися від колишніх **-й*-основ: *по синьох* [14, 16], *на воротьох*, *в чоботьох* [14, 53], *в сватьох* [16, 3], *на яйцьох* [16, 33], [20, 11], *на шкурох* [16, 34], *по сіньох* [16, 42], *пу сіньох*, *пу дітьох* [8, 45], *в воротюх*, *по сінюх* [23], *у боротьох* [32, 43], *у сіньох* [26, 137], *по людюх* [22, 158], *на грошух* [22, 165], *в воротьох* [33, 173], *по ś'ienioch* [37, 37], *na worotioch*, *w czobotioch* [37, 121], *по краёх* [30, 63], *на грудёх* [30, 507], *в Славатичох* [16, 19], пор.: “*Спыть на грошух, (та) бы собака на трысках*” [22, 165]. Закінчення *-іх* відображає наслідки підвищення і звуження артикуляції [а] > [і]: *на воротих*, *в чоботих* [28, 38]. Такі структури активно відзначено в мовній практиці поліщуків: *в Чир'вишчох* [3, 54], *в Кор'телисох* [3, 37], *на вичор'ницьох* [3, 254], *по ц'ілих дн'ох* [4, 76], *на пал'ц'ух* [4, 178], *в д'верух* [4, 400], *на кон'ох* [2, 447]. У Атласі української мови серед репрезентантів флексій місцевого відмінка відмінка множини в аналізованому ареалі превалюють форми із формантом *-ох*: на *кон'[ох]*, на *з'а'т'[ах]*, на *з'а'т'[ох]*, на *г'руд'[ох]*, на *д'вер[ох]*, на *д'вер[ах]* [6, кк. № 205-206].

Залучений для дослідження фольклорний матеріал дає підстави стверджувати, що специфіка формотворення множини іменників у західнополіських говірках позначена продуктивністю фонетично видозмінених давніх флексій. Ще однією причиною розгалуженого арсеналу

закінчень досліджуваної числової парадигми субстантивів стало явище граматичної індукції. Інформаційний потенціал проаналізованих із опорою на діалектографічні джерела західнополіських народнопоетичних текстів підтверджує гіпотезу про діалектне підґрунтя мови фольклору та евристичну цінність фольклорних записів як матеріалу для вивчення особливостей народного мовлення. Запропонований у статті комплексний аналіз діалектних явищ морфологічного рівня на матеріалі фольклорних текстів можна застосувати й при дослідженні формотворення інших самостійних частин мови у західнополіських говірках.

Bibliography and Notes

1. Аркушин Григорій, *Західнополіська діалектологія: навчальний посібник з регіональної діалектології*, Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки 2012, 256 с.
2. Аркушин Григорій, *Голоси з Берестейщини (Тексти)*, Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки 2012, 536 с.
3. Аркушин Григорій, *Голоси з Волинського Полісся (Тексти)*, Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки 2010, 542 с.
4. Аркушин Григорій, *Голоси з Підляшшя (Тексти)*, Луцьк: Вежа 2007, 534 с.
5. Аркушин Григорій, *Сказав, як два зв'язав: Народні вислови та загадки із Західного Полісся і західної частини Волині*, Люблін-Луцьк: Polskie Towarzystwo Ludoznawcze 2003, 177 с.
6. *Атлас української мови: У 3-ох томах / Ред. І. Матвіяс, Я. Закревська*, Київ: Наукова думка 1988, Том 2: *Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі*, 407 с.
7. *Весільні обряди Рівненщини. Фольклорно-етнографічні записи XIX – початку XX ст.*, Рівне: Волинські обереги 2004, 140 с.
8. *Ворокомлівське весілля у запису Лукаша Назарчука*, Луцьк 2006, 68 с.
9. Денисюк Іван, *Пісні з-над берегів Турського озера*, Луцьк: Надстир'я 2004, 256 с.
10. *Етнокультура Волинського Полісся і Чорнобильська трагедія*, Рівне 1996, Випуск II, 255 с.
11. Ігнатюк Іван, *Народні письні з Подляшшя. Балади й гісторичні письні*, Лаймен 1984, 36 с.
12. Ігнатюк Іван, *Народні письні з Подляшшя. Кавалірські письні*, Лаймен 1984, 54 с.
13. Ігнатюк Іван, *Народні письні з Подляшшя. Любовні письні*, Лаймен 1985, 69 с.
14. Ігнатюк Іван, *Народні письні з Подляшшя. Родинно-побутові письні*, Лаймен 1985, 64 с.
15. Ігнатюк Іван, *Народні пісні з Підляшшя*, Люблін 1983, 37 с.
16. Ігнатюк Іван, *Обрадові письні з Подляшшя. Весільні письні*, Люблін 1982, 170 с.
17. Ігнатюк Іван, *Подляські веснянки*, Люблін 1982, 62 с.
18. Ігнатюк Іван, *Прислов'я, приказки і загадки*, Люблін 1982, 19 с.
19. Ігнатюк Іван, *Українські говірки Південного Підляшшя, [у:] Волинь філологічна: текст і контекст. Західнополіські говірки в просторі та часі*, Луцьк: Вежа 2010, Випуск 9, с. 231-238.
20. Ігнатюк Іван, *Фольклорні записи з Підляшшя*, Люблін 2003, 77 с.
21. Ігнатюк Іван, *Фольклорні записи з Підляшшя*, Люблін 2005, 76 с.
22. Клімчук Фёдар, *Прыказкі прымаўкі з вескі Сіманавічы Драгічынскага раёна, [ў:] Беларуская дыялекталогія. Матэрыялы і даследаванні*, Мінск: Беларуская навука 2014, Випуск 3, с. 157-168.

23. Клімчук Фёдар, *Традыцыйнае вяселле вёскі Сіманавічы*, Web. 06.06.2017. <<http://zagorodde.na.by/folk.html>>.

24. Ковальчук Віктор, *Народна музыка Рівненського Полісся: Обрядові пісні* / Ред. Ю. Рибак, Рівне 2009, 188 с.

25. *Котилася торба з високого горба: дитячий фольклор із Північного Підляшся* / Записи А. Артем'юк, Більськ на Підляшші 2011, 136 с.

26. Мойсієнко Віктор, *Поліські замовляння*, [у:] *Древляни: Збірник статей і матеріалів з історії та культури Поліського краю*, Львів 1996, Випуск 1, с. 121-165.

27. *Народні пісні Рівненщини: Фонографічний збірник* / Редактор-упорядник Н. Супрун-Яремко, Рівне 2013, 460 с.

28. *Полесские заговоры (в записях 1970 – 1990 гг.)*, Москва: Индрик 2003, 752 с.

29. Раговіч Уладзімір, *Песенны фальклор Палесся*, Мінск: Чатыры чвэрці 2001, Том 1: *Песні святочнага календара*, 527 с.

30. Раговіч Уладзімір, *Песенны фальклор Палесся*, Мінск: Чатыры чвэрці, 2002, Том 2: *Вяселле*, 592 с.

31. Семенюк Лариса, *Народна обрядова творчість Шацького поозер'я: монографія*, Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки 2012, 200 с.

32. *Традиційні пісні українців Північного Підляшся* / Упорядкування і нотні

транскрипції Л. Лукашенко, Львів: Камула 2006, 308 с.

33. *Фольклористичні зошити*, Луцьк 2005, Випуск 8, с. 159-174.

34. *Чы я в лузі не каліна: pieśni białoruskiej wsi Husaki*, Studziwody: Muzeum Małej Ojczyzny w Studziwodach 2013, 20 с. + CD.

35. Шевельов Юрій, *Історична фонологія української мови*, Харків: Акта 2002, 1054 с.

36. Kondarewicz Jan, *Pieśni Polesia: na Ziemi Lubuskiej w świetle zbiorów własnych*, Lublin-Brześć: Fundacja Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie im. Tadeusza Goniewicza 2011, 132 s.

37. *Pieśni Ziemi Bielskiej: gmina Orla* / Zebrał i opracował S. Kopa, Bielsk Podlaski: Stowarzyszenie Muzeum Małej Ojczyzny w Studziwodach 2006, 223 s.

38. *Repertuar zespołów folklorystycznych Białostoczczyzny*, Białystok: Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Białymstoku 2003, Zesz. 4, 161 s.

39. *Repertuar zespołów folklorystycznych Białostoczczyzny*, Białystok: Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Białymstoku 1995, Zeszyt 3, 128 s.

40. *Ruś Podlaska: Podlasie w opisach romantyków* / Wyboru dokonał i opracował J. Hawryluk, Bielsk Podlaski: Zarząd Główny Związku Ukraińców Podlasia 1995, 148 s.

41. Stachwiuk Viktor, *Siva zozula*, Biłostuok 2006, 183 s.

42. *Śpiewnik podlaski. I* / Red. D. Fionik, Bielsk-Podlaski: Związek Białoruski w Rzeczypospolitej Polskiej 1998, 154 s.